

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فلسفه

سال سوم آموزش متوسطه

رشته‌های ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتابهای درسی ابتدایی و متوسطه نظری

نام کتاب: فلسفه - ۲۷۷/۱

مؤلف: حمید طالب زاده

بازنگری و اصلاح: رسول برجیسیان، فخری ملکی

ویراستار: حسن ستایش

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ: لیدا نیک روش

طراح جلد: جواد صفری

صفحه‌آرا: مریم نصرتی

حروفچین: سیده فاطمه محسنی

مصحح: اعظم محمدزاده، مهناز طالعی

امور آماده‌سازی خبر: زینت بهشتی شیرازی

امور فنی رایانه‌ای: مریم دهقان‌زاده، ناهید خیام‌باشی

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار: ۱۳۹۵

حق چاپ محفوظ است.

قانون علیّت و معلولیّت که هرگونه شناختی بر آن استوار است
معقول است نه محسوس؛ و ادراک معانی کلی و نیز قوانین کلی که
هرگونه استدلال بر آن تکیه دارد معقول است نه محسوس.
امام خمینی «قدس سرّه الشریف»

فهرست

۱	بخش اوّل : معنا و قلمرو فلسفه
۲	فلسفه چیست (۱)
۹	فلسفه چیست (۲)
۹	– فلسفه و علوم انسانی
۱۶	فلسفه چیست (۳)
۱۶	– مابعدالطبیعه
۲۱	بخش دوم : نخستین فلاسفه بزرگ
۲۲	آغاز فلسفه
۲۸	شهید راه حکمت
۴۵	گوهرهای اصیل و جاودانه
۶۰	علّت‌های چهارگانه

دانش آموزان عزیز

سلام بر شما

کتابی که پیش رو دارید در دو بخش تنظیم شده است. بخش نخست که شامل سه درس است درباره ماهیت فلسفه و مباحث آن سخن می‌گوید و بخش دوم به سه فیلسوف بزرگ یونانی (سقراط، افلاطون و ارسطو) اختصاص دارد. اولین درس بخش دوم پیرامون محاکمه سقراط تنظیم شده است. سقراط که شاید بزرگ‌ترین و محبوب‌ترین چهره فلسفی تاریخ به حساب آید، به جهت اندیشه‌های والای خود قربانی جهل و تعصب قوم خود گردید. حکایت سقراط و محاکمه مظلومانه او، پیام دردمندانه یک حکیم را به گوش تاریخ طنین‌انداز می‌کند و بدین سبب هر متفکری در مواجهه با سقراط با او انس می‌گیرد و گویی در درون خود با او زندگی می‌کند و به همین جهت ما نیز داستان سقراط را که در حقیقت آغاز تفکر فلسفی است در آغاز بخش دوم قرار داده‌ایم. درس سقراط براساس گزارش افلاطون از محاکمه وی که در آثار افلاطون «آپولوجی»^۱ یا «دفاعیه» نامیده شده تنظیم شده است.

پس از سقراط نوبت به افلاطون می‌رسد که شاگرد بزرگ سقراط است. بحث‌هایی که از افلاطون برگزیده شده است شما را با سیر تفکر این فیلسوف آشنا می‌کند. افلاطون در همه گفت‌وگوهای خود، عقاید خود را از زبان استاد فرزانه‌اش یعنی سقراط بیان می‌کند و همواره قهرمان ماجرای فلسفی او سقراط است.

بعد از افلاطون نوبت به شاگرد برجسته او یعنی ارسطو می‌رسد، از ارسطو نیز یک بحث انتخاب شده است تا زمینه‌آشنایی با تفکر فلسفی او فراهم شود. درس ارسطو، خاتمه این بخش از کتاب خواهد بود.

گفتنی است که در این کتاب، مقصود، دفاع از آراء فلاسفه‌ای که نام بردیم نیست بلکه هدف اصلی، آشنایی شما با مباحث فلسفی است و بدین جهت مسائلی انتخاب شده است تا در جریان گوشه‌ای از تفکر فلاسفه یاد شده قرار گیرید.

لذا، از شما می‌خواهیم در طول سال تحصیلی به نکات زیر توجه کنید:

۱- آموزش درس باید در فضایی فعال، پویا و با مشارکت و همکاری شما اتفاق بیفتد. فعالیت و مشارکت شما در کلاس سبب فهم و شناسایی می‌شود. به همین جهت در متن هر درس تعدادی فعالیت پیش‌بینی شده که به صورت گروهی یا انفرادی انجام می‌شود و نتایج آن به دبیر

ارائه می‌گردد. بخشی از نمره مستمر به انجام این فعالیت‌ها اختصاص دارد.

۲- تمرین‌های پایان درس را با دقت کافی و با بهره‌مندی از توانایی خود انجام دهید. همچنین از دوستان خود برای طراحی تمرین‌های دیگر کمک بگیرید تا به انجام پیوسته آن تمرین‌ها به توانایی لازم در این درس برسید.

۳- فعالیت‌هایی که در داخل هر درس با عنوان‌هایی مانند «بررسی، تأمل، نمونه‌یابی، تکمیل و تطبیق و...» آمده، باید در هنگام تدریس دبیر، توسط شما دانش‌آموزان انجام شود. زیرا این فعالیت‌ها قسمتی از درس محسوب می‌شوند و درس بدون این فعالیت‌ها کامل نیست.

۴- آن دسته از فعالیت‌های داخل متن که با علامت ستاره مشخص شده‌اند فقط برای فعالیت کلاسی است و نباید در ارزشیابی پایانی و آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها مورد سؤال قرار گیرند. البته در ارزشیابی مستمر تأثیر دارند.

۵- ارزشیابی شما دارای دو بخش «مستمر» و «پایانی» است. ارزشیابی مستمر که از اهمیت خاصی برخوردار است شامل موارد زیر است:

الف) توانایی پاسخ به سؤال‌های دبیر از درس

ب) توانایی در انجام فعالیت‌های داخل درس

ج) توانایی در انجام تمرین‌های پایان هر درس

د) مشارکت در کار گروهی و فعالیت‌های داخل کلاس

ه) انجام کارهای فوق‌العاده مانند تحقیق، ارائه مقاله و کنفرانس

خداوند یار و نگهدار تان باد

علمان محترم، صاحب نظران، دانش آموزان عزیز و اولیای آنان می توانند نظراصلاحی خود را در باره مطالب

این کتاب از طریق نامه به نشانی تهران - صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۴۸۷۴ گروه دومی مربوط و یا پیام نگار (Email)

talif@talif.sch.ir ارسال نمایند.

دفترتالیف کتاب های دومی ابتدایی و متوسط نظری